

RO

RO

RO

COMISIA COMUNITĂȚILOR EUROPENE

Bruxelles, 14.9.2009
COM(2009) 469 final

**RAPORT AL COMISIEI CĂTRE CONSILIU, PARLAMENTUL EUROPEAN,
COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL
REGIUNILOR**

**cu privire la aplicarea și eficacitatea Directivei privind evaluarea strategică de mediu
(Directiva 2001/42/CE)**

RAPORT AL COMISIEI CĂTRE CONSILIU, PARLAMENTUL EUROPEAN, COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL REGIUNILOR

cu privire la aplicarea și eficacitatea Directivei privind evaluarea strategică de mediu (Directiva 2001/42/CE)

1. INTRODUCERE

Directiva 2001/42/CE¹ privind evaluarea efectelor anumitor planuri și programe asupra mediului (directiva privind evaluarea strategică de mediu, denumită în continuare „directiva SEA”) impune ca anumite planuri și programe publice să facă obiectul unei evaluări de mediu înainte de adoptare.

Conform articolului 12 alineatul (3) din directivă, Comisia trebuie să transmită un prim raport privind aplicarea și eficacitatea acesteia către Parlamentul European și Consiliu înainte de 21 iulie 2006. În vederea unei mai bune integrări a cerințelor de protecție a mediului, acest raport trebuie să fie însoțit, dacă este cazul, de propuneri de modificare, în special în ceea ce privește posibilitatea extinderii domeniului de aplicare al directivei la alte zone/sectoare și la alte tipuri de planuri și programe.

Din cauza întârzierilor de transpunere a directivei înregistrate în multe state membre și a experienței restrânse în ceea ce privește aplicarea acesteia, informațiile disponibile la 21 iulie 2006 nu au fost suficiente pentru întocmirea raportului prevăzut. (În plus, acest prim raport trebuia să țină seama de experiența noilor state membre care au aderat în 2004 și 2007.)

Principalele surse utilizate la întocmirea prezentului raport figurează în anexă.

2. TRANSPUNEREA DIRECTIVEI SEA

Statele membre au trebuit să transpună directiva SEA în legislațiile proprii până la 21.7.2004. La această dată, numai nouă dintre cele 25 de state membre transpuseseră efectiv directiva în cauză.

În decembrie 2004, s-au demarat 15 proceduri privind încălcarea dreptului comunitar pentru lipsă de comunicare, din cauza neadoptării legislației de transpunere a directivei SEA. În consecință, cinci state membre au fost condamnate de Curtea de Justiție Europeană (CJE) pentru netranspunerea acestei directive. Deocamdată CJE nu a mai pronunțat alte hotărâri în acest sens.

Până în 2009, directiva a fost transpusă în toate statele membre. Comisia a demarat un studiu pentru verificarea conformității transpunerii în statele membre. Unde a fost

¹ JO L197/30, 21.7.2001 p.30. În directivă nu apare termenul „strategică”. Acesta este utilizat aici exclusiv pentru simplificare.

cazul, s-au lansat ori urmează să se lanseze proceduri privind încălcarea dreptului comunitar pentru a trata problemele legate de transpunerea incompletă sau incorectă.

3. ELEMENTE CHEIE ALE PROCEDURII SEA

3.1. Principii de bază

Planurile și programele reglementate de directivă fac obiectul unei evaluări de mediu în timpul elaborării și înaintea adoptării lor. Această evaluare include elaborarea unui raport de mediu în care se identifică efectele semnificative probabile asupra mediului și alternativele convenabile, precum și desfășurarea de consultări (cu publicul, cu autoritățile de mediu și cu alte state membre în cazul unor efecte transfrontaliere). Raportul de mediu și rezultatele consultărilor sunt luate în considerare înainte de adoptare. Odată ce un plan sau program a fost adoptat, autoritățile de mediu și publicul sunt informați, punându-se la dispoziția acestora informațiile pertinente. În scopul identificării efectelor adverse neprevăzute într-un stadiu incipient, trebuie monitorizate efectele semnificative ale planurilor și programelor asupra mediului.

Sunt vizate următoarele planuri și programe, precum și modificările aduse acestora, atunci când sunt elaborate și/sau adoptate de o autoritate² și necesare în temeiul dispozițiilor legislative, normative sau administrative:

- (1) planurile și programele care sunt elaborate pentru anumite sectoare³ și care stabilesc cadrul deciziilor ulterioare de autorizare a proiectelor care fac obiectul directivei privind evaluarea impactului asupra mediului (EIA)⁴;
- (2) planurile și programele pentru care este necesară o evaluare în temeiul directivei „Habitat” (92/43/CEE)⁵;
- (3) planurile și programele care definesc cadrul deciziilor de autorizare a punerii în aplicare de proiecte [nelimitate la cele enumerate în directiva EIA; a se vedea subpunctul (1) anterior] și despre care se determină prin „screening”⁶ că ar putea avea efecte semnificative asupra mediului;
- (4) modificările minore ale planurilor și programelor, precum și planurile și programele pentru zonele mici de la nivel local, numai dacă se determină prin screening că ar putea avea efecte semnificative asupra mediului;

² Noțiunii de „autoritate” i s-a conferit o sferă semantică largă în jurisprudența CJE. Aceasta include autoritățile publice, organismele semi-publice sau societățile privatizate furnizoare de utilități cărora li s-a atribuit responsabilitatea de a furniza un serviciu public sub controlul statului și care dispun de o autoritate specială în acest scop. Pentru mai multe detalii, a se vedea punctele 3.12 și 3.13 din orientările Comisiei privind punerea în aplicare a Directivei SEA.

³ Agricultură, silvicultură, pescuit, energie, industrie, transport, gestionarea deșeurilor, gospodărirea apelor, telecomunicații, turism, planificare urbană și rurală, amenajarea teritoriului.

⁴ Directiva 85/337/CEE privind evaluarea efectelor anumitor proiecte publice și private asupra mediului (JO L 175, 5.7.1985, p. 40).

⁵ Directiva 92/43/CEE privind conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică (JO L 206, 22.7.1992, p.7).

⁶ Printr-o examinare de la caz la caz, prin specificarea tipurilor de planuri și programe sau prin combinarea celor două abordări.

- (5) directiva nu se aplică planurilor și programelor din următoarele sectoare: apărare națională, protecție civilă, finanțe și buget.

3.2. Determinarea domeniului de aplicare al directivei

În general, majoritatea statelor membre nu au întâmpinat probleme în ceea ce privește determinarea domeniului de aplicare al directivei SEA. Cea mai mare parte dintre acestea au indicat că modelul lor se bazează pe o abordare combinată, în cadrul căreia lista planurilor și programelor care urmează să fie evaluate este completată printr-o abordare de la caz la caz pentru a se determina dacă este necesară o evaluare.

3.3. Determinarea domeniului de aplicare al raportului de mediu [articolul 5 alineatul (4)]

Amploarea și gradul de precizie al informațiilor care trebuie incluse în raportul de mediu se stabilesc împreună cu autoritățile de mediu. Acest proces este denumit „scoping” (delimitarea domeniului evaluării).

Directiva SEA stabilește cerințe limitate pentru domeniul raportului de mediu. Drept urmare, statele membre aplică metode diferite pentru procesul de „scoping” și pentru consultarea autorităților vizate. Procedurile de delimitare a domeniului evaluării sunt cel mai adesea elaborate de la caz la caz, majoritatea statelor membre neprevăzând metode specifice.

Există diferențe între statele membre în ceea ce privește autoritatea care decide rezultatul procedurii de delimitare a domeniului evaluării. De cele mai multe ori, această responsabilitate îi revine autorității care se ocupă de planificare, după consultarea autorității de mediu; în alte cazuri, autoritatea de mediu este cea căreia i se atribuie această responsabilitate.

În câteva state membre, procedura de delimitare a domeniului evaluării necesită consultarea publicului, deși acest lucru nu este obligatoriu în temeiul directivei.

3.4. Raportul de mediu (articolul 5 și anexa I)

Raportul de mediu identifică, descrie și evaluează efectele probabile semnificative asupra mediului ale planului sau programului și alternativele convenabile, ținând seama de obiectivele acestuia și de domeniul său geografic de aplicare.

Toate legislațiile naționale de transpunere dispun formal furnizarea unei descrieri a situației de referință. Identificarea cu corectitudine a amplitudinii datelor și a gradului de precizie al evaluării este principala dificultate semnalată de statele membre.

Printre celelalte dificultăți indicate de statele membre se numără lipsa informațiilor fiabile, timpul pe care îl necesită colectarea datelor, lipsa unor criterii uniforme de definire a sferei și conținutului analizei primare, precum și absența unui set standard de criterii de mediu și sustenabilitate pe baza căruia să fie evaluate planurile și programele.

3.5. Definirea alternativelor convenabile [articolul 5 alineatul (1)]

Luarea în considerare și identificarea unor alternative în cadrul raportului de mediu este unul dintre cele câteva elemente care au creat dificultăți în statele membre. Unele state membre au elaborat ample orientări naționale pentru a furniza sprijin în identificarea și selectarea unor alternative convenabile în cadrul diferitelor proceduri. Majoritatea statelor membre nu au definit însă modul în care ar trebui realizat acest lucru.

Cele mai multe legislații naționale nu dau o definiție specifică „alternativelor convenabile” și nici nu oferă o serie de alternative care trebuie evaluate; alegerea „alternativelor convenabile” se realizează printr-o evaluare de la caz la caz, urmată de o decizie. Toate statele membre semnalează că alternativa inacțiunii trebuie inclusă în mod obligatoriu în raportul de mediu.

3.6. Consultări (cu publicul și autoritățile de mediu) (articolul 6)

Având în vedere că directiva SEA nu precizează în detaliu procedurile de consultare publică, se folosește o varietate de metode: anunțuri publice, comunicări în monitoarele oficiale sau în presă, întruniri publice, chestionare și sondaje online. În ceea ce privește durata consultărilor publice, numai câteva state membre au stabilit termene fixe. Majoritatea statelor membre lasă cel puțin o perioadă de o lună pentru consultări, în timp ce altele decid de la caz la caz.

Experiența generală a demonstrat că, atunci când consultarea publică este organizată într-o fază incipientă a planificării și este înțeleasă ca fiind un proces, ea contribuie la creșterea gradului de acceptare a planurilor și programelor și, deci, la identificarea și soluționarea timpurie a conflictelor.

3.7. Consultări transfrontaliere (articolul 7)

Se înregistrează multe cazuri de consultări transfrontaliere, iar nivelul de satisfacție pare să fie ridicat, mai puțin în ceea ce privește aspectul lingvistic.

Costul traducerii documentelor și faptul că documentația nu este tradusă în mod sistematic sunt principalele probleme semnalate. Conform ONG-urilor, în practică, consultarea nu se realizează întotdeauna într-o fază incipientă, ci atunci când planul sau programul este deja într-un stadiu destul de avansat.

3.8. Monitorizarea efectelor semnificative asupra mediului

Articolul 10 din directivă dispune monitorizarea efectelor semnificative ale aplicării planurilor și programelor asupra mediului, pentru ca efectele adverse neprevăzute să poată fi identificate într-un stadiu incipient și pentru a se putea întreprinde măsuri de remediere în caz de necesitate.

Foarte puține state membre arată că au pus la punct metode de monitorizare sau că au elaborat orientări naționale cu privire la modalitatea de definire a indicatorilor de monitorizare. Lipsa unor orientări naționale adecvate poate pune la îndoială eficacitatea punerii în aplicare a dispoziției privind monitorizarea în anumite state membre.

4. LEGĂTURA CU ALTE TEXTE LEGISLATIVE ȘI DOMENII POLITICE COMUNITARE

Directiva SEA este legată în mod formal și explicit de directivele „Habitat” și EIA, însă este în strânsă legătură și cu alte directive (directivele privind apa, nitrații, deșeurile, zgomotul și calitatea aerului⁷) care conțin dispoziții privind elaborarea și evaluarea de planuri și programe în sectoarele reglementate de SEA, fiind legată și de Protocolul SEA⁸.

Conform articolului 11 din directiva SEA, statele membre pot prevedea proceduri coordonate sau comune în situația în care obligația de a efectua evaluări ale efectelor asupra mediului decurge simultan din directiva SEA și din alte dispoziții legislative comunitare.

Doar câteva state membre au indicat existența unor orientări pentru coordonarea procedurilor comune în vederea îndeplinirii cerințelor în materie de evaluare conținute în alte directive.

4.1. Directiva EIA

Cele două directive sunt în mare măsură complementare: directiva SEA are o abordare „în amonte” și identifică cele mai bune opțiuni într-o fază incipientă a planificării, iar directiva EIA are o abordare „în aval” și vizează proiectele în curs de realizare într-o fază ulterioară. Teoretic, este improbabil ca cele două procese să se suprapună. Cu toate acestea, au fost identificate diferite domenii în care aplicarea celor două directive ar putea să se suprapună⁹.

În special, limitele dintre ceea ce constituie un plan, un program sau un proiect nu sunt întotdeauna clare, fapt care poate crea dubii în privința satisfacerii de către obiectul supus evaluării a criteriilor directivei EIA și/sau ale directivei SEA. În această privință, definițiile unor categorii de proiecte enumerate în anexa II la directiva EIA în ceea ce privește modificările aduse destinației terenurilor nu sunt clare și pot genera confuzie în aplicarea directivei SEA.

Statele membre au ales abordări diferite pentru a rezolva problemele care ar putea apărea în urma suprapunerii procedurilor; aceste abordări variază de la proceduri comune în cazuri specifice la coordonarea informală între autoritățile competente. Cu

⁷ Directiva 2000/60 de stabilire a unui cadru de politică comunitară în domeniul apei (JO L327, 22.12.2000, p.1). Directiva 91/676/CEE privind protecția apelor împotriva poluării cu nitrați proveniți din surse agricole (JO L 375, 31.12.1991, p. 1). Directiva 2006/12/CE privind deșeurile (JO L 114, 27.4.2006, p.9). Directiva 2002/49/CE privind evaluarea și gestiunea zgomotului ambiental (JO L 189, 18.7.2002, p.12). Directiva 2008/50/CE privind calitatea aerului înconjurător și un aer mai curat pentru Europa (JO L 152, 11.6.2008, p. 1).

⁸ Protocolul privind evaluarea strategică de mediu la Convenția CEE/ONU privind evaluarea impactului asupra mediului în context transfrontalier (Kiev, 2003). Aprobare prin Decizia 2008/871/CE, JO L 308, 19.11.08, p. 33.

⁹ - În cazul proiectelor mari care sunt alcătuite din subproiecte sau al proiectelor a căror importanță depășește nivelul local. - Proiectele care necesită modificarea planurilor de amenajare a teritoriului (ceea ce presupune o evaluare strategică de mediu) înainte ca un promotor să ceară autorizație de execuție și să realizeze evaluarea impactului asupra mediului. - Planurile și programele care stabilesc criterii obligatorii pentru aprobarea ulterioară a proiectelor. - În cazul în care există o legătură ierarhică între directivele SEA și EIA („tiering”).

toate acestea, numeroase state membre consideră că nu au suficientă experiență pentru a identifica și evalua problemele de suprapunere în mod corespunzător.

Din cauza lipsei de experiență în ceea ce privește punerea în aplicare a directivei SEA, multe state membre au subliniat nevoia de coordonare a celor două proceduri; însă încă se mai întâmplă ca mecanismele și instrumentele să nu fie întotdeauna dezvoltate și testate așa cum trebuie. Acest lucru ar putea fi realizat prin intermediul unor documente de orientare elaborate în cooperare cu statele membre.

Ar putea să se aibă în vedere *unificarea directivelor EIA și SEA* pentru a clarifica relația dintre acestea și pentru a potența complementaritatea și eficacitatea lor printr-un proces global de evaluare de mediu. Deși această opțiune pare atractivă, foarte puține state membre recomandă unificarea celor două directive, subliniind că fiecare proces ar trebui să fie complet distinct, deoarece directivele în cauză sunt complementare și vizează etape și procese diferite.

Ținând seama de acest lucru și de experiența restrânsă dobândită în aplicarea directivei SEA, unificarea celor două procese nu pare a fi adecvată în prezent. În acest stadiu, coordonarea și coerența se pot îmbunătăți remediind diferențele existente între dispozițiile celor două directive și clarificând definițiile categoriilor de proiecte problematice din directiva EIA, prin modificarea acesteia și/sau prin elaborarea de orientări, conform celor prezentate anterior.

4.2. Directiva „Habitat” și Planul de acțiune pentru biodiversitate¹⁰

În ceea ce privește directiva „Habitat”, în special articolul 6 alineatul (3), care prevede o evaluare specială în anumite cazuri, statele membre consideră că nu sunt probleme majore de semnalat în privința legăturii acestuia cu articolul 11 alineatul (2) din directiva SEA, care prevede proceduri de evaluare coordonate sau comune. Într-adevăr, statele membre declară că au luat măsuri pentru a evita dublarea și suprapunerea, în principal prin intermediul unei abordări coordonate, care este preferată abordării comune¹¹.

Trebuie remarcat însă că ONG-urile și-au manifestat îngrijorarea în privința acestui aspect.

În ceea ce privește **Planul de acțiune pentru biodiversitate (BAP)**, multe state membre consideră pur și simplu că dispozițiile directivei SEA sunt suficiente și că țin seama de conținutul acestuia.

Evaluarea intermediară a implementării BAP¹², realizată în 2008, arată că este foarte improbabil ca UE să își îndeplinească obiectivul de a opri declinul biodiversității până în 2010. Raportul subliniază că trebuie să se asigure mai bine efectuarea sistematică de evaluări strategice de mediu și evaluări de impact asupra mediului în cazul intervențiilor sensibile din punct de vedere ecologic finanțate de statele membre și de Comunitatea Europeană (CE).

¹⁰ COM(2006) 216.

¹¹ Coordonarea evaluării SEA cu celelalte evaluări și procedura comună cu o singură evaluare care îndeplinește cerințele ambelor directive.

¹² COM(2008) 864.

4.3. Protocolul SEA

Convenția de la Espoo privind evaluarea impactului asupra mediului în context transfrontalier, la care CE a aderat, a fost completată de Protocolul SEA. Protocolul SEA a fost adoptat la Kiev la 21 mai 2003 și a fost apoi semnat de 36 de state și de Comunitatea Europeană. Pentru a intra în vigoare, acesta trebuie ratificat de 16 semnatori (până în acest moment a fost ratificat de 10 semnatori).

Protocolul SEA nu se limitează la efectele *transfrontaliere* ale planurilor și programelor; el vizează deopotrivă efectele pe care le au planurile și programele în statele semnatare. Odată intrat în vigoare, acesta va impune părților să evalueze efectele anumitor planuri și programe asupra mediului. Protocolul abordează totodată subiectul politicilor și al legislației, ceea ce nu se întâmplă în cazul directivei SEA.

4.4. Schimbările climatice

Lipsa unei metodologii consacrate pentru determinarea impactului a fost menționată de multe state membre ca fiind o problemă cheie. SEA tratează aspectele legate de schimbările climatice de la caz la caz, în special în raport cu planurile și programele care ar putea avea un impact semnificativ asupra climei, precum cele din sectorul energiei sau transportului. Se observă însă o tendință de a acorda mai multă atenție considerentelor legate de schimbările climatice în cadrul celorlalte planuri și programe.

Unele state membre elaborează metodologii specifice de măsurare a emisiilor de gaze cu efect de seră pe care le-ar putea avea anumite planuri și programe; altele stabilesc un obiectiv de „neutralitate în ceea ce privește emisiile de carbon” (ceea ce înseamnă că punerea în aplicare a planurilor și programelor nu trebuie să aibă ca rezultat o creștere a emisiilor de gaze cu efect de seră) sau identifică efectele asupra schimbărilor climatice din punctul de vedere al reducerii estimate a emisiilor de gaze cu efect de seră.

Având în vedere că în SEA nu există orientări specifice privind luarea în considerare a aspectelor legate de schimbările climatice, ar trebui să se prevadă elaborarea unor astfel de orientări.

5. PROGRAME COFINANȚATE DE CE ÎN PERIOADA 2007-2013¹³

Conform articolului 3 alineatul (9), directiva SEA nu s-a aplicat planurilor și programelor aferente perioadei de programare 2000-2006. În perioada 2007-2013, directiva SEA s-a aplicat în întregime în conformitate cu articolul 2 litera (a) din respectiva directivă și cu regulamentele privind coeziunea, dezvoltarea rurală și domeniul pescuitului, care menționează în mod expres necesitatea de realizare a unei evaluări strategice de mediu.

¹³ Regulamentul (CE) nr. 1083/2006 de stabilire a anumitor dispoziții generale privind Fondul European de Dezvoltare Regională, Fondul Social European și Fondul de coeziune (JO L 210, 31.7.2006, p. 25); Regulamentul (CE) nr. 1698/2005 privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR) (JO L 277, 21.10.2005, p.1); Regulamentul (CE) nr. 2371/2002 privind conservarea și exploatarea durabilă a resurselor piscicole în conformitate cu politica comună în domeniul pescuitului (JO L 358, 31.12.2002, p. 59).

În practică, pentru majoritatea programelor operaționale adoptate în perioada 2007-2013 a trebuit să se realizeze o evaluare strategică de mediu în condițiile stabilite de directivă. Acest lucru a însemnat că aceste evaluări nu s-au efectuat pentru programele operaționale care nu defineau un cadru pentru deciziile ulterioare de autorizare a proiectelor, adică în principal pentru programele Fondului social european. Aprobarea programelor de către Comisie a fost condiționată de respectarea cerințelor directivei SEA.

Mai concret, în ceea ce privește programele operaționale din cadrul politicii de coeziune, experiența SEA a dus la următoarele concluzii:

- Conținutul programelor a fost în mod clar influențat de procesul de evaluare strategică de mediu, deoarece a trebuit să se ia în considerare cerințele de mediu în faza de planificare, deși este greu de stabilit măsura în care s-a realizat acest lucru.
- Nivelul de participare a publicului într-o serie de state membre nu a fost pe cât de ridicat ar fi putut fi. În realitate, calendarul strâns de adoptare a programelor a determinat câteva autorități responsabile de planificare să execute procesul de implementare a SEA într-un termen scurt. Pe de altă parte, trebuie remarcat că articolul 11 (Parteneriat) din Regulamentul (CE) nr. 1083/2006 dispune participarea organismelor care reprezintă societatea civilă la faza de elaborare a programelor.
- Autoritățile de mediu au fost consultate și implicate în procesul de luare a deciziilor, chiar dacă, în anumite cazuri, a fost dificil să se țină seama de toate recomandările acestora.
- Au existat diferențe în ceea ce privește calitatea rapoartelor de mediu, acestea fiind relativ mediocre în unele cazuri.

În urma evaluării programelor de dezvoltare rurală s-au făcut următoarele observații în ceea ce privește SEA:

- Calitatea evaluării strategice de mediu variază considerabil de la un stat membru la altul.
- În majoritatea cazurilor, la procesul de consultare publică a participat un număr mare de părți interesate, chiar dacă în anumite cazuri publicului nu i s-au oferit suficiente ocazii pentru a se implica, din cauza metodelor inadecvate de consultare.

Observații asemănătoare s-au făcut în cazul programelor operaționale finanțate de Fondul european pentru pescuit.

În ansamblu, în ciuda neclarităților legate de amploarea influenței evaluării strategice de mediu asupra conținutului programelor, este esențial să se sublinieze efectul pozitiv general al primei aplicări a directivei SEA la programele cofinanțate de Comunitate. Deși se mai pot face îmbunătățiri, punerea în aplicare a directivei SEA a determinat o integrare mai bună a considerentelor de mediu în conținutul programelor. Autoritățile de mediu sunt implicate mai mult în toate fazele procesului de luare a deciziilor.

6. EFICACITATEA DIRECTIVEI

Evaluarea eficacității directivei SEA se bazează pe gradul în care procedurile de planificare și programare au fost influențate de integrarea considerentelor de mediu, precum și pe măsura în care au fost modificate planurile și programele ca urmare a aplicării procedurii SEA.

6.1. Impactul SEA asupra procesului de planificare

Majoritatea statelor membre au menționat în special contribuția pe care a avut-o SEA la îmbunătățirea organizării și structurării întregii proceduri de planificare, considerând acest lucru drept un element pozitiv. În particular, cerințele formale privind consultarea autorităților de mediu și a publicului au determinat o creștere a transparenței procedurilor de planificare.

6.2. Impactul SEA asupra conținutului planurilor și programelor

Majoritatea statelor membre au indicat că, în multe cazuri, SEA a determinat modificarea conținutului planurilor și programelor. Experiențele sunt diferite în această privință. În general, se declară că SEA nu a modificat țintele principale ori alocarea financiară între obiectivele de finanțare; aceasta a modificat în schimb anumite obiective, sisteme sau criterii de finanțare. Alte experiențe arată însă că, la nivelul celor mai mari planuri naționale, un număr semnificativ de constatări ale evaluărilor strategice de mediu au avut o influență puternică asupra conținutului planurilor, în ceea ce privește selectarea alternativelor, de exemplu, sau prin încorporarea unor sugestii importante din respectivele evaluări.

Majoritatea statelor membre indică totodată o modificare treptată a conținutului planurilor și programelor, drept consecință a procesului iterativ de realizare a evaluării strategice de mediu concomitent cu elaborarea planurilor și programelor. Mai concret, statele membre menționează că măsurile de atenuare costisitoare adoptate anterior ar putea fi inutile în prezent, drept consecință directă a includerii considerentelor de mediu în planuri și programe încă dintr-o fază incipientă.

6.3. Modul în care sunt percepute beneficiile SEA

Statele membre au identificat o serie de beneficii ale SEA, precum:

- Integrarea considerentelor de mediu în procesul de luare a deciziilor și „ecologizarea” planurilor și proiectelor.
- Includerea participării și a consultării autorităților publice interesate; acest lucru înlesnește și consolidează cooperarea dintre diferitele autorități (responsabile de planificare, mediu și sănătate).
- Creșterea transparenței procesului de luare a deciziilor ca urmare a implicării diferitelor niveluri ale societății.
- Contribuția evaluării strategice de mediu la respectarea într-o mai mare măsură a cerințelor politicii de mediu specifice domeniului vizat.

7. POSIBILITĂȚI DE ÎMBUNĂTĂȚIRE A DIRECTIVEI

Pe termen lung, s-ar putea avea în vedere unele modificări care să țină seama de intrarea în vigoare a Protocolului SEA, să extindă domeniul de aplicare al directivei SEA (pentru a se trata mai bine anumite aspecte precum schimbările climatice, biodiversitatea și riscurile) și să intensifice sinergia cu alte texte legislative privind mediul. În această privință, s-ar putea avea în vedere următoarele recomandări:

- Intrarea în vigoare a *Protocolului SEA* ar putea avea ca rezultat modificări ale directivei SEA. Ar putea fi avute în vedere eventuale modificări ale directivei SEA. Unele dintre aceste modificări ar putea fi integrate în procesul de revizuire a directivei EIA, de exemplu, prin modificarea anexelor acesteia.
- Protocolul SEA merge mai departe decât directiva SEA prin faptul că încurajează și posibilitatea aplicării acesteia la anumite *politici și propuneri legislative*. Neaplicarea directivei SEA la politici care stabilesc cadrul planurilor și programelor implică necesitatea de a se avea în vedere, pentru viitor, eventuala includere a politicilor și a legislației în domeniul de aplicare al directivei.
- Există nevoia de a *dezvolta capacitățile* statelor membre în scopul asigurării eficacității punerii în aplicare a directivei SEA. Pentru a realiza acest lucru, trebuie încurajată puternic consolidarea capacităților, în special prin campanii bine direcționate de recrutare și formare de experți în evaluare strategică de mediu, precum și prin documente de orientare.
- În sfârșit, unele state membre au atras atenția asupra nevoii de *orientări suplimentare*, în special în ceea ce privește interpretarea unor concepte cheie ale directivei (criterii de *screening*, identificarea de alternative, mecanisme de coordonare și/sau proceduri comune pentru respectarea cerințelor de evaluare prevăzute de alte directive, orientări specifice privind legătura dintre SEA și EIA). Comisia, în colaborare cu statele membre, ar putea elabora orientări comunitare în vederea unei mai bune integrări în evaluarea strategică de mediu a aspectelor legate de schimbările climatice și de biodiversitate.

8. CONCLUZII

În ansamblu, aplicarea și eficacitatea directivei SEA variază de la un stat membru la altul, atât din punctul de vedere al dispozițiilor instituționale și juridice ale procedurii SEA, cât și al modului în care statele membre îi percep rolul. Această imagine neuniformă determină și perspectiva pe care o au statele membre asupra beneficiilor și dezavantajelor, precum și asupra măsurilor care ar putea îmbunătăți punerea în aplicare și eficacitatea directivei.

Conform constatărilor generale ale acestui prim raport, aplicarea SEA în statele membre se află într-o fază incipientă, fiind nevoie de mai multă experiență înainte de a decide dacă directiva ar trebui modificată și, în acest caz, cum ar trebui să se realizeze acest lucru. Statele membre par a prefera stabilitatea dispozițiilor legislative pentru a permite sistemelor și proceselor SEA să se statornicească și să ofere posibilitatea instituirii unor modalități solide de utilizare a evaluărilor strategice de mediu în vederea îmbunătățirii procesului de planificare. Următorul raport de evaluare trebuie elaborat în 2013.

Per ansamblu, se poate concluziona că directiva SEA contribuie la luarea în considerare sistematică și structurată a aspectelor de mediu în cadrul proceselor de planificare și la mai buna integrare „în amonte” a considerentelor de mediu. În plus, prin cerințele pe care le formulează (raportul de mediu, consultarea și informarea autorităților și a publicului vizat etc.), directiva asigură proceduri de planificare îmbunătățite și armonizate și contribuie la caracterul transparent și participativ al proceselor de luare a deciziilor.

Anexă

Sursele principale de informații

- Studiu comandat de Comisie cu privire la aplicarea și eficacitatea directivei SEA <http://ec.europa.eu/environment/eia/pdf/study0309.pdf>
- Răspunsurile statelor membre la chestionarul Comisiei cu privire la aplicarea și eficacitatea directivei SEA.
- Studiu comandat de Comisie pe tema legăturii dintre directivele SEA și EIA (*The Relationship between the EIA and the SEA Directives*) - 2005 http://ec.europa.eu/environment/eia/pdf/final_report_0508.pdf.
- *Handbook on SEA for Cohesion Policy 2007-2013* [Ghid practic privind evaluarea strategică de mediu pentru politica de coeziune 2007-2013] (2007, GRDP).
- Orientările Comisiei cu privire la punerea în aplicare a Directivei 2001/42/CE, (2003) <http://ec.europa.eu/environment/eia/sea-support.htm>
- Experiența dobândită de Comisie în punerea în aplicare și asigurarea aplicării directivei SEA, precum și aplicarea acesteia în cazul programelor cofinanțate de UE în perioada 2007-2013.